

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เพื่อพัฒนารูปแบบวิชา ที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ ในสถาบันอุดมศึกษา ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 สํารวจและวิเคราะห์รายวิชา ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชน ที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
  - ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ
  - ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและศึกษาผลการใช้รูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ
- แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดพอสังเขปดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สํารวจและวิเคราะห์รายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนที่ เปิดสอนระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

1.1 สํารวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนที่ เปิดสอนระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยวิเคราะห์เอกสาร จากงานวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจาก โครงการชนบทศึกษา ของทบวงมหาวิทยาลัย 7 รายการ เอกสารรายงานของสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย 1 รายการ ได้แก่

1. การเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทในมหาวิทยาลัยไทย (สุริชัย หวันแก้ว, 2543)
2. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคกลาง (กานดา ผรณเกียรติ และคณะ, 2541)
3. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (ปรีชา คุณินทร์พันธ์ และคณะ, 2543)
4. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (มารดี มหาพันธ์ และคณะ, 2542)
5. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เยาวลักษณ์ อภิชาติวัลลภ และคณะ, 2542)
6. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคเหนือ (เสาวลักษณ์ ชายทวีป และคณะ, 2542)
7. แบบแผนการเรียนรู้เกี่ยวกับชนบทไทยในภาคใต้ (สุพจน์ โกวิทยาและคณะ, 2542)

8. ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรชนบทศึกษา (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2538)

1.2 วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนที่เปิดสอนระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และรายงานการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนจาก โครงการชนบทศึกษา ของทบวงมหาวิทยาลัย ในข้อ 1.1 ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- 1.) หลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการบริการชุมชน
- 2.) รูปแบบและวิธีการเรียนการสอน
- 3.) การเชื่อมโยงระหว่างสถาบันกับชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ

2.1 นำผลจากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบ

2.2 จัดประชุมร่วมคณะกรรมการกิจการนักศึกษาและคณะกรรมการวิชาการ เพื่อหาแนวทางในการบูรณาการการพัฒนานักศึกษา 3 ครั้ง

2.3 พัฒนารูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ โดยผู้วิจัยได้นำผลจากการสำรวจและวิเคราะห์รายวิชาในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนเชิงบริการ แนวคิดจากการประชุมสัมมนา และแนวคิดจากการประชุมร่วมกรรมการวิชาการและกรรมการกิจการนักศึกษา เพื่อพัฒนารูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมินผลนักศึกษา

2.4 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ

เมื่อสร้างรูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการแล้ว ทำการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน(ดูรายนามในภาคผนวก ก) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก คือ จะต้องมีความรู้ในเนื้อหาสาระ ทฤษฎีอย่างดี ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางกิจกรรมนักศึกษา 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางการเรียนการสอน 2 ท่าน และทางด้านกรวัดและประเมินผล 1 ท่าน

ประเด็นการตรวจสอบ ได้แก่ ความชัดเจนของรูปแบบวิชา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน ความครบถ้วนครอบคลุมเนื้อหาวิชา ความเหมาะสมของการประเมินผลความเป็นไปได้ในการนำไปใช้

การตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตามแบบประเมินความสอดคล้องของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีการประมาณค่า 3 ระดับ คือ เหมาะสม ไม่แน่ใจ ไม่เหมาะสม มีค่าคะแนนเป็น 1,0,-1 ตามลำดับ การคำนวณหาค่าความสอดคล้อง คัดจากผลรวมค่าคะแนนแต่ละข้อหารด้วยจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

2.5 ปรับปรุงและพัฒนาเครื่องมือสำหรับวัดพัฒนาการของนักศึกษา ดังนี้

1.) แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ใช้แบบวัดไฟโรบี(FIRO-B Test) สร้างโดย วิลเลียม ชูสท์(William Schutz,1978) พัฒนาโดย ภาวณี วนะภูติ(2534)

2.)แบบวัดทักษะชีวิตด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล พัฒนาจากแบบวัดทักษะชีวิตของเทย์เลอร์(Taylor:Adult Form,1991) พัฒนาโดย พรณวิภา บรรณเกียรติ (2543)

3.)แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง(Self-Esteem) สร้างโดย คูเปอร์ สมิทท์ (Cooper Smith,1989) พัฒนาโดย ชวนพิศ สันติโรจน์ประไพ (2534)

4.) แบบสอบถามความสามารถในเชิงผู้นำ (Self-Leadership Quatient - SLQ) ของ เบเวอร์ลี เอ พอตเตอร์(Beverly A. Potter,1996) เป็นคำถามแบบประมาณค่า จำนวน 36 ข้อ ใช้ประเมินพัฒนาการทางด้านภาวะผู้นำ ขอบรับอนุญาตและพัฒนาโดยผู้วิจัย

5.)แบบสอบถามความคิดเห็นและประสบการณ์ก่อนและหลังการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ พัฒนาจาก U.C.Berkeley Student Service Learning Pre-Test/Post-Test และ The National Center for Service Learning : NCSL พัฒนาโดยผู้วิจัย

รายละเอียดของเครื่องมือ

1. แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ใช้แบบวัดไฟโรบี(FIRO-B Test) สร้างโดย วิลเลียม ชูสท์(William Schutz,1978) พัฒนาโดย ภาวณี วนะภูติ(2534)

แบบวัดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไฟโรบี (FIRO-B Fundamental Interpersonal Relations Orientation-Behavior) สร้างโดย วิลเลียม ชูสท์ (William C. Schutz, 1967) โดยหลักการสร้างแบบวัดมาจากทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่เชื่อว่า ปฏิสัมพันธ์ทั้งหมดของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ การมีส่วนร่วม การควบคุม และการผูกพัน ฉะนั้นแบบวัดไฟโรบี จึงเป็นการประเมินความต้องการ ของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ได้กระทำอยู่นั้น 3 ด้านข้างต้น ในส่วนของพฤติกรรมที่แสดงออกต่อผู้อื่น และพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อตนเอง

ลักษณะของแบบวัดไฟโรบี มีหลักการสร้างข้อคำถามตามหลักเกณฑ์ของ กัตต์แมนสเกล (Guttman scale)หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สเกลแบบสะสม (Cumulative) อันเป็นมาตรวัดทัศนคติ (Attitude) วิธีหนึ่ง ลักษณะข้อคำถามจำเป็นต้องมี ข้อความที่มีระดับความเข้มเรียงกันเป็นชุดชุดละหนึ่งเรื่อง ซึ่งข้อย่อยแต่ละข้อสามารถบอกระดับความเข้มของทัศนคติทั้งด้านพอใจ และไม่พอใจ เช่น ถ้าตอบพอใจในข้อสอง แสดงว่าต้องตอบพอใจในข้อหนึ่งด้วย และถ้าตอบพอใจในข้อสาม ก็ต้องตอบพอใจในข้อสองและข้อหนึ่ง เช่นกัน ดังนั้น ข้อคำถามจากกัตต์แมน สเกลแต่ละข้อจึงมีมิติเดียวหรือตัวแปรเดียว (Schutz, 1967 : 3 อ้างในพรณวิภา บรรณเกียรติ,2543)

ข้อคำถามของแบบไฟโรบี มีทั้งหมด 54 ข้อ แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็น 3 มิติ ดังนี้ (Schutz, 1967 : 4-5)

มิติที่1การมีส่วนร่วม(Inclusion-I)เป็นความต้องการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีของบุคคล ด้วยความต้องการมีปฏิสัมพันธ์และการร่วมสมาคมกัน

มิติที่ 2 การควบคุม (Control-C) เป็นความต้องการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นในด้านของการเป็นผู้นำ และมีอำนาจ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกจะเป็นเรื่องราวของกระบวนการตัดสินใจระหว่างบุคคล

มิติที่ 3 การผูกพัน (Affection – A) เป็นความต้องการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น ในด้านของความรัก ความเข้าใจ เป็นความต้องการ เป็นที่รัก เป็นเพื่อนและมีความสนิทสนมกัน

โดยที่ในแต่ละมิติ จำแนกวิธีการประเมินพฤติกรรมของบุคคล ออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.)การประเมินพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกต่อผู้อื่น (Expressed behavior) หมายถึงระดับของพฤติกรรมที่ตนเองชอบแสดงออกต่อบุคคลอื่น

2.) การประเมินพฤติกรรมที่บุคคลต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง (Wanted behavior)หมายถึงระดับของพฤติกรรมที่ตนเองปรารถนาให้บุคคลอื่นกระทำต่อตนเอง

ดังนั้นข้อคำถามทั้ง 54 ข้อ ของแบบวัดไฟโรบี จึงแบ่งเป็น 6 ด้าน แต่ละด้านประกอบด้วยข้อคำถามย่อย 9 ข้อ ดังนี้ คือ

ด้านที่ 1 พฤติกรรมมีส่วนร่วมที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed inclusion behavior-EI)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 1,3,5,7,9,11,13,15 และ 16

ด้านที่ 2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Wanted inclusion behavior-WI)

ได้แก่ข้อคำถามที่ 28,31,34,39,42,45,48 และ 51

ด้านที่ 3 พฤติกรรมการควบคุมที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed control behavior-EC)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 30,33,36,41,44,47,50,53 และ 54

ด้านที่ 4 พฤติกรรมการควบคุมที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Wanted control behavior-WC)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 2,6,10,14,18,20,22,24 และ 26

ด้านที่ 5 พฤติกรรมการผูกพันที่แสดงออกต่อผู้อื่น

(Expressed affection behavior-EA)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 4,8,12,17,19,21,23,25 และ 27

ด้านที่ 6 พฤติกรรมการผูกพันที่ต้องการให้ผู้อื่นแสดงออกต่อตนเอง

(Wanted affection behavior-WA)

ได้แก่ข้อคำถามข้อที่ 29,32,35,38,40,43,49 และ 52

วิธีตอบแบบวัด

การตอบแบบวัดนี้ ผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบเพียงตัวเดียวจากคำตอบที่มี 6 ตัวเลือก ซึ่งมีอยู่ 2 ชุดคำตอบ ดังนี้

ชุดที่ 1 ข้อคำถามที่ 1-16 และข้อคำถามที่ 41-54 ประกอบด้วยตัวเลข ดังนี้
 เป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง น้อยมาก ไม่เคยเลย
 1 2 3 4 5 6

ชุดที่ 2 ข้อคำถามที่ 17-40 ประกอบด้วยตัวเลือกดังนี้
 คนส่วนมาก หลายคน บางคน น้อยคน หนึ่งหรือสองคน ไม่มีสักคน
 1 2 3 4 5 6

ส่วนการตรวจให้คะแนนยึดถือตามแบบเฉลยของแบบวัดไฟโรบี ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้
 เลือกคำตอบได้ตรงกับแบบเฉลยก็จะได้ 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกคำตอบไม่ตรงกับแบบเฉลย ก็
 ไม่ได้คะแนนใด ๆ (คะแนนเป็น 0) แบบประเมินและแบบเฉลย ได้แสดงไว้แล้วในภาคผนวก

การแปลผล จะดูคะแนนรวมของพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลแต่ละด้าน เมื่อ
 นักศึกษาได้คะแนนในข้อคำถามใดก็ถือว่านักศึกษามีพฤติกรรมตามข้อคำถามนั้นๆ ในแบบวัด
 ไฟโรบีแต่ละด้านจะมีคำถามซ้ำเพื่อดูความคงที่ของคำตอบ แต่เนื่องจากแบบเฉลยของแบบวัดไฟ
 โรบี แต่ละข้อตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ผลในแต่ละข้อคำถามจึงอาจคลาดเคลื่อนบ้าง แต่ไม่ได้
 ทำให้คะแนนของภาพรวมผิดเพี้ยนไป

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอเฉพาะจำนวนผู้ตอบถูกต้องตามแบบเฉลยของแบบวัดไฟ
 โรบี ซึ่ง ผู้ที่ตอบถูก จะหมายถึงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับพฤติกรรมในข้อคำถามนั้นๆ

2. แบบวัดทักษะชีวิตพัฒนาจากแบบวัดทักษะชีวิตของเทย์เลอร์(Taylor:Adult Form,1991) ด้านการสื่อสารระหว่างบุคคล พัฒนาโดย พรณวิภา บรรณเกียรติ (2543) เป็นข้อ
 คำถามแบบประมาณค่า 12 ข้อ เป็นข้อความเชิงบวก 4 ข้อ คือ ข้อ 3,4,6,9 ส่วนข้อความเชิงลบ
 มี 8 ข้อ ได้แก่ข้อ 1,2,5,7,8,10,11,12

การตรวจให้คะแนน

คำตอบ	ข้อคำถามเชิงบวก	ข้อคำถามเชิงลบ
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยเกือบทั้งหมด	2 คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วยเกือบทั้งหมด	3 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4 คะแนน	1 คะแนน

3. แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเอง(Self-Esteem) สร้างโดย คูเปอร์ สมิทท์(Cooper Smith,1989) พัฒนาโดย ชวนพิศ สันติโรจน์ประไพ (2534)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เลือกใช้แบบวัดการเห็นคุณค่า ในตนเองฉบับที่ใช้กับผู้ใหญ่ด้วย เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีอายุ 16 ปี ขึ้นไป และมีลักษณะการศึกษา การดำเนินชีวิตเหมือน ผู้ใหญ่ โดยผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัด การเห็นคุณค่าในตนเอง ฉบับที่ ชวนพิศ สันติโรจน์ประไพ (2534) ได้พัฒนาขึ้น

วิธีการตอบแบบวัด ให้ผู้ตอบอ่านแต่ละข้อแล้วพิจารณาข้อความนั้น ๆ ว่า “เหมือน” “หรือไม่เหมือน” ตนเอง หากเหมือนตนเองให้ตอบว่า “ใช่” หากไม่เหมือนให้ตอบว่า “ไม่ใช่” โดย ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบนั้น ๆ

การตรวจให้คะแนนและการคิดคะแนน แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความทั้งด้าน บวกและด้านลบ จึงมีการให้คะแนนแตกต่างกัน ดังนี้

ข้อความด้านบวก หากตอบว่า “ใช่” ได้ 1 คะแนน หากตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 0 คะแนน ได้แก่ข้อที่ 1,4,5,8,9,14,20

ข้อความด้านลบ หากตอบว่า “ไม่ใช่” ได้ 1 คะแนน หากตอบว่า “ใช่” ได้ 0 คะแนน ได้แก่ ข้อ 2,3,6,7,10,11,12,13,15,16,17,18,21,22,23,24,25

การคิดคะแนนรวมการเห็นคุณค่าในตนเอง ให้รวมคะแนนที่ได้ทุกข้อ

4. แบบสอบถามความสามารถในเชิงผู้นำ (Self-Leadership Quatient - SLQ) ของ เบเวอร์ลี เอ พอตเตอร์(Beverly A. Potter,1996) เป็นคำถามแบบประมาณค่า จำนวน 36 ข้อ ได้รับอนุญาตและพัฒนาโดยผู้วิจัย โดยตรวจให้ค่าคะแนนดังนี้

คำตอบ	ค่าคะแนน
เป็นประจำ	5
บ่อยๆครั้ง	4
บางครั้ง	3
นานๆครั้ง	2
น้อยมาก	1
ไม่เคย	0

เมื่อตรวจนับคะแนนและได้ผลรวมแล้ว แปลผลดังนี้

144 -180 คะแนน ระดับดีมาก มีความสามารถเชิงผู้นำที่โดดเด่น จะเป็นผู้นำตนเองได้ พอๆกับที่เป็นผู้นำที่โดดเด่นได้

109 -143 คะแนน ระดับดี มีทักษะส่วนใหญ่ของการเป็นผู้นำตนเอง หากฝึกฝนบ่อยๆ จะเป็นผู้นำตนเองที่ยอดเยี่ยม

73 -108 คะแนน ระดับพอใช้ มีทักษะการเป็นผู้นำตนเองอยู่มากแต่ใช้ทักษะอย่างไม่ ถูกต้อง หากฝึกฝนทักษะบางประการ สามารถเป็นผู้นำตนเองได้

36 – 72 คะแนน ระดับต้องปรับปรุง มีทักษะการเป็นผู้นำตนเองอยู่หลายประการ แต่ไม่ได้ใช้บ่อยนัก การพยายามเรียนรู้และฝึกฝนจะพัฒนาการนำตนเองได้อย่างมาก

0 – 35 คะแนน ระดับไม่มีประสิทธิภาพ แสดงให้เห็นว่ามีความสนใจมากในการนำตนเองและมักจะวนอยู่กับที่ มองหาทิศทางจากคนอื่น อาจจะมีความสามารถในการนำตนเอง แต่จะต้องให้ฝึกทักษะเป็นอันดับแรก

5. แบบสอบถามความคิดเห็นและประสบการณ์ก่อนและหลังการเรียนการสอน โดยใช้รูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ เป็นข้อคำถามแบบประมาณค่า 33 ข้อ ซึ่งให้ค่าเป็น 4 ระดับ คือ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	4	คะแนน
เห็นด้วยเกือบทั้งหมด	มีค่าคะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นเห็นด้วยเกือบทั้งหมด	มีค่าคะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าคะแนน	1	คะแนน

แบบสอบถามความคิดเห็นและประสบการณ์ฉบับนี้ พัฒนาจาก U.C.Berkeley Student Service Learning Pre-Test/Post-Test และ The National Center for Service Learning : NCSL พัฒนาโดยผู้วิจัย (ดูตัวอย่างที่ภาคผนวก)

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองและศึกษาผลการใช้รูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ

การทดลองใช้รูปแบบวิชาที่ใช้การเรียนการสอนเชิงบริการ ในการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดการนำไปทดลองใช้ดังนี้

3.1 การเลือกสถานที่และรายวิชา

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งต้องอาศัยการสังเกต ติดตามทั้งนักศึกษาที่เรียนตามปกติและนักศึกษากลุ่มทดลองอย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยจึงเลือกวิทยาลัยโยนก ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานเป็นแหล่งศึกษาทดลอง

ส่วนรายวิชาที่ใช้ทดลองรูปแบบการเรียนการสอนเชิงบริการ ได้เลือกวิชาสังคมวิทยา ซึ่งเป็นรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปและเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนที่เปิดสอนในภาคเรียนที่ 2 ที่วิทยาลัยโยนก และเป็นรายวิชาในหมวดศึกษาทั่วไปที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการบริการชุมชนในหลายมหาวิทยาลัย

ต้นฉบับ หน้าขาดหาย